

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prečeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrta leta K 1.—. Za vsa druge države in Ameriko K 5.60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inzerate, naročnino, reklamacije pa na upravnništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi nai se blagovoljivo frankirati. Brezimi dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inzerati: štiritopna petit-vrsta za enkrat 12 vin za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inzerati po dogovoru. Inzerati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavni: „Sava“, Kranj
Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Edvard VII., sir Edvard Grey, Aleksander Izvolsky.

III.

Aleksander Izvolsky.

Izvrstnega sodelavca je našel sir Edvard Grey v osebi Aleksandra Petroviča Izvolskega, ki je bil od leta 1906. do 1910. ruski minister zunanjih zadev, od leta 1910. nadalje pa ruski poslanik v Parizu. Izvolsky, ki je vedno in povsod najbrezobzirnejše sledil sedanjemu vrhovnemu poveljniku ruske armade, velikemu knezu Nikolajju Nikolajeviču, sicer ni tako ženijalen državnik kot sir Edvard Grey, a v doslednem izvajanju sovraštva do Avstrije in Nemčije mu treba iskati primere. Rusko neprijateljstvo do Nemčije je itak že starejšega izvora. Začelo se je pravzaprav leta 1877. ko je Rusija napovedala Turčiji vojno in zmagovalno prodirala do pred carigradskih vrat. Takrat je Anglija ustavila rusko prodiranje in posledica tega je bil mir med Rusijo in Turčijo v San Stefanu leta 1878. A Angleška, podpirana od Avstrije, se je inrekla proti nekaterim točkam tega miru, in da se vse sporne točke uravna, je predlagal ruski poslanik v Londonu, grof Peter Suvalov, konferenco v Berlinu. 13. julija l. 1878. se je podpisal v Berlinu končni mir, s katerim se je ruski vpliv močno omejil.

Od tega dne začenja rusko neprijateljstvo, ki pa je docela neutemeljeno. Predsednik berlinskega kongresa je bil Bismarck, ki v zvezi vsemu prijateljstvu do Rusije ni mogel izenačiti nezadostne zmožnosti ruskega zastopnika, starega kneza Gorčakova, z bistroumnim zastopnikom Angleške, lordom Beaconsfieldom. Tako je nastalo v Rusiji mnenje, da je bil Bismarck oni „pošten mešetar“, ki je eno stranko ogoljufal na korist drugi.

A tudi na Avstrijo je izza berlinskega kongresa padlo nekoliko ruskega sovraštva. Na predlog Angleške je bila Avstrija določena, da zasede in upravlja Bosno, Hercegovino in Sandžak—Novi bazar dokler se v te pokrajine ne povrne red in mir.

Izvolskega sovraštvo do Avstrije pa pričinja z dnevom, ko si je začel domišljevati, da ga je prednik grofa Berchtolda, bivši zunanji minister

grof Aehrenthal pustil na cedilu. Dne 15. septembra l. 1908. je bilo, ko sta se sestala na Berchtoldovem gradu v Buhavi na Moravskem grof Aehrenthal in Izvolsky. Izvolsky je želel, da pri-trdi Avstrija ruskemu predlogu, da se Dardanele odpro za Rusko, Aehrenthal pa je zahteval, da Rusija privoli v aneksijo Bosne in Hercegovine po Avstriji. Diplomatični dvogovor je imel uspeh. Izvolsky se je napotil v London, tamkaj pa sta kralj Edvard VII. in sir Edvard Grey odločno odklonila rusko zahtevo. Avstrija je na ta način do-bila Bosno in Hercegovino, Rusija pa ničesar. Tako je Izvolsky doživel diplomatičen poraz, katerega ni mogel preboleti. Rad bi se bil maščeval nad Anglijo, a Rusija je že izza časa grofa Lambsdorfa plavala v angleških vodah in preostalo mu ni drugega, kakor očitati grofu Aehrenthalu, da ga je v Buhavi prekanil. Od tega časa nadalje občuti Avstrija rusko sovražtvo pri vsaki priliki. Izvolsky se je udal popolnoma vojni stranki v Petrogradu, katere je vedno in povsod zahtevala vojno z Avstrijo in kakor se je videlo l. 1909. tudi z Nemčijo, kot zaveznico Avstrije. A takrat je bila mirovna stranka na Ruskem še močnejša, zato je popustil zunanje ministrstvo ter postal v septembru l. 1910. poslanik v Parizu. Tu je bil na svojem mestu ter izvrstno orodje v rokah ruske vojne stranke na eni in sr Edvard Greya na drugi strani. Za delikatnejše stvari ga sicer Grey ni mogel rabiti, te je opravljal z ruskim veleposlanikom v Londonu, grofom Benckendorffom. Toda kot posredovalec med Londonom in Petrogradom čez Pariz je bil Izvolsky dobrodošel. On je bil os, okoli katere se je sukala vsa tripelententa. Rojen za intrigo in obdarjen z izredno pretkanostjo, je z občudovanja vredno zgovornostjo prepričal še ono malo ljudi na Francoskem, ki so svarili pred vojno, da je v velikem interesu Francije, da se žrtvuje v slučaju vojne za interese Anglije in Rusije.

* * *

To so torej oni trije možje, ki so predvsem krivi, da se je vnel svetovni požar, čigar konca niti slutiti ni. Kralj Edvard in tudi sir Edvard Grey sta sicer še vedno upala, da obvladujeta posledice velikanske mreže diplomatskih intrig in hujskarij.

Sigurno, da ta dva hadnokrvna računarja nista delala s popolnim prepričanjem za vojsko, ker se jima je končno vendar le šlo za dobiček, ravnaoč se po Pittu, ki je že nekoč dejal, „da je angleška politika angleška trgovina.“

Kdor pa zasleduje politiko tripelentente izza zadnjih 12 let, mora nehote priznati, da je njena diplomacija visoko nadkrijevala tako nemško kakor tudi našo diplomacijo. A prepričanje imamo, da je moralna pravica na naši strani in jako dvomljivo je, ako bo zgodovina nekaj isto trdila o angleških in ruskih diplomatih.

Svetovna vojna.

Avstrijsko-ruska vojna.

Uspešne operacije ob Niži in Čecinu.

Severno od Visle se je razvil živahen topovski boj.

Naša artilerija je zlasti učinkovala ob južnem odseku reke Nide in pri Čecinu, kjer je z uspešnimi strel na neko železniško postajo motila ruski železniški promet.

Tudi južno od Visle je bil na nekaterih delih fronte topovski boj z menjajočo se silo.

Odbiti ruski napadi.

V severni Poljski v okolici Przasnysz smo odbili neznaten ruski napad. Iz Blinna in Goiska smo prepodili Ruse.

Slabejše ruske oddelke, ki so prodirali proti Szpitalu Gornemu, smo prisilili, da so se umaknili.

Naši napadi ob sektorju reke Suche napredujejo.

V okolici Rawe in zapadno od Čecinov živahen artilerijski boj.

Osvojitev Kirlibabe.

V Poljski, zapadni Galiciji in v Karpatih ni bilo nobenih bistvenih dogodkov; mestoma topovski boji, sicer mir. Opetovani ruski napadi na naše pozicije v južni Bukovini so se končali z zopetno

PODLISTEK.

Pavl Sula.

Gospod in sluga.

Neverjetno je, kako človek v nevarnosti napačenja živčevje, da premaga telesne bolečine, in kako neupogljiv je napram vsem nezgodam.

Bil sem — pripoveduje mi prijatelj Jindra — v šestnajstih bitkah, ležal sem v velikih zakopih dan in noč skozi več dni. Pri nekem napadu na ruske zakope sem zgubil svojega slugo, rodom Poljaka. Zajeli so ga z vso mojo prtljago, denarjem in potrebščinami; močno sem ga pogrešal — privadil sem se ga, uporabljiv je bil in vedno mi je zvesto stal ob strani.

Poiskal sem novega slugo. Bil je nadarjen dečko, Rusin, Vasilko. Po poklicu je bil stavbni zidar v Gródeku. Vzljubil se mi je radi petja, zelo rad je pel. „Gospod poročnik, imam doma ženo in otročiča, malo Ivanko, zapuščeno siroto, vzemite me za slugo, postrežem vam!“ Sprejel sem ga — in bila sva več kot prijatelja, čeprav eden častnik, drugi prostak.

Verjemite mi, nikoli nisem imel orožja tako blišččega, čevljev tako snažnih in perila tako belega. Samo namigniti mi je bilo treba in takoj je vse poskrbel, kakor da je poznal moje misli.

Bili smo v ognju, sovražnik v okopih na griču. Vasilko stoji vedno tik za menoj, opazuje

me, očesa ne odvrne od mene in, ko se ozrem po njem, se mi po svoje dobrodušno nasmehne in mi pokima. Docela varnega sem se čutil v Njegovi bižini, zanesel sem se nanj popolnoma. Njegov poročnik, od vetra grapavi obraz mi je bil slika ginljive očetovske skrbnosti — jaz, mladi poročnik brez brk in brade, sem bil kakor njegov sin. Vso svojo skrb in slovansko nežnost je vprabljal da mi lajša težave v boju. Opazoval me je strogo, z napeto pozornostjo, in jaz sem se mu v danu zalivaljeval. Med bitko je z mojo prtljago neprestano stopical za našo stotnijo — dokler nisem bil ranjen. Padem, — kroglja mi je prestrelila nogo — dvignem se, tečem par korakov, a dalje ne gre, onesvestim se . . .

Ko se zopet prebudim na zamrzlih tleh, zrem v obraz bledega Vasilka, ki me obvezuje in mi prigovarja s skrbno pritajenim glasom. Boj se je med tem nadaljeval, midva pa leživa izvan dostrelja. Vasilko me dvigne na široka pleča in beži kot zajec čez polje k obvezališču. Misli samo náme, skrbno se izogiblje nevarnosti in napačenja vse svoje moči, da me prinese na varno iz strašnega gromenja in prasketanja.

Mrzlično se peha, a kmalu čutim, da se opoteka, moči ga zapuščajo.

„Kaj ti je Vasilko?“

Vasilko me položi skrbno ne tla, ničesar ne odgovori, poskuša me znova dvigniti na rame in odnesti iz nevarnosti. Oči ima meglene, izza rokava mu priteče pramenček. Kri!

„Ti krvaviš! Kaj ti je?“

„Nič, gospod, to ni nič, samo vi . . .“

Vsedevala se v brazdo. Splaziva se počasi do meje in skrita za njo zreva drug drugemu v oči, ne kot častnik in prostak, marveč kot brata, ki oba trpita. Gledal me je tako milo in proseče, kakor da se hoče opravičiti, ker ni izpolnil svoje dolžnosti. Do obvezališča je še daleč tam za gričem, a za ranjence je to neskončna daljava.

Molče sediva. Obvezujem mu rano, a on se brani. Ramo ima prestreljeno, zdi se mi, da je kroglja obtičala in mu razbila kost. Gotovo je trpel mnogo hujše bolečine nego jaz. Molčal je, niti z besedico ni potožil.

In še opravičuje se ta dečko Vasilko, vnovič me hoče obvezati in me daleč kam odnesti v varno zavetje.

Nekaj v njegovih očeh me je še bolj na njega navezalo, za njega ogrelo, bila sva dva, trpina, sorodnika.

„Idi, idi sam, lahko pome pošlješ!“ mu s težavo razlagam.

Ne, ne gre, komaj, da se ne razjoka, ker ga podim proč.

„Ne grem brez vas! Počakam pri vas. Trpite več, hoditi ne morete.“

„Torej pričakujva, da pridejo naši do naju.“ Tako se živa tu, skrita za mejo, drug poleg drugega, ne gospod in sluga, ampak dva brata, in jaz božam veliko Vasilkovo roko.

Položil sem njegovo glavo v naročje, in on mi pripoveduje, nekako težko premišljajoč, v meh-

osvojitvijo Kirlibabe in višin, ki obvladujejo mesto, po naših četah. Rusi so se umaknili s težkimi izgubami. Poskusi sovražnika, da bi pridobil preko Jakobenyja in Kirlibabe dalje na prostoru, so se torej popolnoma ponesrečili.

Ze dva tedna so poskušali Rusi zasesti pozicijo pri Jakobenyju, kar se jim pa ni posrečilo, vsled česar so odredili splošni napad ruskih čet na naše pozicije. Naši topovi in naša pehota so strahovito želi v ruskih vistah. Boji so trajali skoro brez prenehanja 2 dneva. Celi ruski bataljoni so bili uničeni, nakar so bili Rusi prisiljeni, se umakniti.

Rusi so izpraznili nekaj okopov.

Po našem artilerijskem oguju prisiljen, je sovražnik zopet izpraznil južno od Tarnowa posamne strelske jarke.

Tudi v Karpatih je situacija v splošnem neizpremenjena.

Z raznih, južno od gorskih prelazov ležečih pozicij, smo potisnili Ruse.

V Bukovini vlada po zadnjih, za nas uspešnih bojih, mir.

Topovski boji ob Nidi.

Ob Nidi se je vršil živahen topovski boj.

Ruske protinapade, izvršene v svrhu, da bi zopet osvojili pozicije v gorenji dolini reke Ung pri Veizerszellasu, ki so jih zavzele naše čete, smo krvavo odbili.

Sovražnikov poskus, da bi prodrli pri Rafainowi, se je popolnoma ponesrečil.

Sovražnik se je umaknil preko Zielone.

V bojih zadnjih dveh dni smo vjeli v Karpatih 1050 sovražnikov.

Uspeh naše artilerije pri Tarnowu.

V topovskem boju, ki je bil ob obeh straneh silnejši, kakor zadnje dni čez dan, je učinkovala naša težka artilerija zapadno od Tarnowa s polnim uspehom.

Parč sovražnih vozil smo razpršili in prepodili več sovražnik stotnij pri Zglobici jugozapadno od Tarnowa.

Artilerijski ogenj je trajal pri neki skupini ob Nidi vso noč do jutra in se je ojačeno zopet pričel ob zori.

V Karpatih so se tudi vršili boji.

V gorenjih dolinah rek Ung, Latorcza in Nagy Ag je moral sovražnik po opetovano izvršenih, a brezuspešnih protinapadih, ki so ga stali težke žrtve, izprazniti nekaj važnih višin.

Gorski prelaz Uszok zopet v naših rokah.

V gorenji dolini reke Ung smo sovražnika vrgli iz njegovih pozicij na obmejnih višinah na obeh straneh gorskega prelaza Uszok.

Eden najvažnejših karpatskih prelazov, za katerega posest so se tekom vojne že često vršili srditi boji in ki so ga od 1. januarja imeli v rokah Rusi, ki je bil posebno močno utrjen in ki je bil žilavo zaščiten z vrsto druga za drugo ležečih dobrih pozicij, je prešel po 3dnevih bojih zopet v našo posest.

Severnozapadno od gorskega prelaza Uszok, kakor tudi v dolinah rek Latorcze in Nagy Aga boji še trajajo.

V zapadni Galiciji in v Poljski radi snežnega meteža samo zmerni artilerijski boji.

Nemško-francoska vojna.

Odbit francoski napad pri Verdunu.

Neprestano deževje je izključevalo vsako večjo

kem rusinskem narečju, kakor bi tolažil lastnega sina ali brata.

„Doma čaka mamica z otcem. Veselila se bosta, ker sva tako srečno ušla. Gospod bo zopet zdrav in skakal bo kot srnica. Ne zapustim gospoda, ne, dokler ga ne pripeljem zdravega k njegovim mamici.“

Hotel mi je ranjeno nogo pokriti s svojim plaščem a ubranil sem se. Tega mi nisem hotel dovoliti. V mrzlem vetru ga je gotovo pekla njegova rana kot ogenj. A premagoval se je.

„Zmanoj pojdeš na Češko,“ mu pravim.

„Oh rad, prav rad!“

Od tega trenutka sva kot sorodnika in misli na skupni dom, na Prago, na mojo mamico, ki gotovo sprejme Vasilka z materinsko nežnostjo — in tolaživa se vzajemno.

Cez dve uri so prišli naši iskat padle in ranjence.

Vasilko že od daleč vpije nanje in migajoč z robcem venomer kliče:

„Hola, poročniku tu, poročnik!“

Prepovedal sem mu tako klicati!

„Sem ranjenec kot ti, brate!“

Vasilko mi hvaležno pogleda v oči, težko se opravičuje — a vendar me razume. Pobožam ga po roki in ranjeni rami:

„Rešil si me, Vasilko, brate!“

„Cas“ z dne 19. t. m.

bojno akcijo med obrežjem in kanalom La Bassée. Pri Arrasu artilerijski boji.

Izpraznili in razstrelili so Nemci eden izmed predvčerašnjim jugozahodno od Berry au Bac zavzetih strelskih jarkov, ker ga je deloma zasul zrušen zid neke tvornice.

Francoski napad, severno od Verduna so zavrnili z lahkoto.

Po predvčerašnjih bojih, južno od St. Mihiela, so se manjši francoski oddelki držali nedaleč od nemških postojank. S sunkom so očistili od Francozov ozemlje pred fronto do njihove stare pozicije.

Boj za Croix des Carmes, severozapadno od Ponta Moussona še traja.

Močan francoski napad proti delu nemških pozicij, ki so jih zopet osvojili, so odbili z velikimi izgubami za sovražnika.

V Vogezih, severno od Sennheima, so potisnile nemške čete sovražnika z višin Hartmannsweilerkopf ter vjele 2 častnika in 225 mož.

V Nieuportu in Ypernu so se vršili artilerijski boji.

Jugozapadno od Berry au Bac so Nemci izgubili okop, ki so ga pred nekaj dnevi odvzeli Francozom.

V Argonskem lesu severno od Verduna in severno od Toula art. ljerijske akcije.

Odbili so vse francoske napade na Hartmannsweilerkopf.

Boji v lesu so za Francoze združeni z velikimi izgubami; našli so nič manj kakor 400 alpincev mrtvih.

Zavrtni francoski navalni.

Sovražni letalci so brezuspešno metali bombe pri Gentu in Zeebrügge. Med Sousinom in Perthesom severno od taborišča pri Chalonsu je izvršil sovražnik včeraj popoldne napad. Napad se je razbil ob nemškem ognju. Sovražnik je pobegnil nazaj v svoje strelske jarke.

V Argonskem lesu so osvojile čete zapadno od Fontaine la Mitte' neko sovražno pozicijo, vjele 3 častnike in 245 mož ter vplenile 4 strojne puške.

Severnozapadno od Ponta Moussona so odbili s težkimi izgubami za sovražnika dva francoska napada.

Pri bojih za zopetno osvoboditev nemških jarkov se Nemci sovražniku od 21. januarja sem odvzeli 7 topov in 1 strojno puško.

Pri Wisenbachu so odbili francoske alpince.

Nemci so osvojili 2 angleški oporišči.

Sovražnik je včeraj, kakor navadno, s topovi obstreljeval Middelkerke in kopališče Westende. Večje število prebivalcev je bilo vsled tega ognja ubitih ali ranjenih, med temi tudi župan v Middelkerke.

Ob obeh straneh kanala La Basse so nemške čete izvršile napad na angleške postojanke; nemški napad severno od kanala med Givenchyjem in kanalom radi močnega obrkrijenja ni dovedel do tega, da bi zavzeli angleške pozicije, pač pa je naval badenskih čet južno od kanala imel popolen uspeh. Tu so v naskoku prodrli v frontni širini 1100 m preko angleških pozicij, zavzeli dve močni oporišči, vjeli 3 častnike in 110 mož ter vplenili 1 top in 3 strojne puške.

Angleži so zaman poskušali zopet ovojiti pozicije, ki so jih Nemci takoj dogradili za svoje svrhe. Odbili so jih s težkimi izgubami. Nemške izgube so razmeroma neznatne.

Na hribih pri Craonnu, jugovzhodno od Laona, so se vršili uspešni boji.

V južnem delu Vogeov so odbili vse francoske napade ter vjeli 50 mož.

Boji v zraku.

Neki francoski letalec je opazoval v bližini Amiensa nemške pozicije. Na povratku, kakih 20 km od Lilla so Francozi zapazili nemškega „goloba“. Takoj so ga začeli preganjati, kar je trajalo celo uro. Pri Amiensu so se približali „golobu“ na 15 m. Tu se je pričel boj. Z namenom zaleteti se v francoska letala, se je nemško letalo obrnilo in namerilo naravnost na Francoza. Ta pa se je hitro umaknil, Francoski opazovalec je nato štirikrat ustrelil. Prvi strel je zadel nemškega opazovalca stotnika Falkenhayna v srce, drugi strel je razbil pilotu nadlakt, tretji ga je ranil na vratu in četrti strel je zadel v hladilnik motorja.

Kljub težkim ranam se je pilotu posrečilo spraviti letalo nepoškodovano na tla. Obe letali sta pristali sredi v francoskih vrstah.

Nemško-angleška vojna.

Pomorska bitka v Severnem morju.

Nemška admiraliteta poroča:

Pri pohodu oklopnih križark „Seydlitz“, „Derfflinger“, „Moltke“ in „Blücher“, spremljanih od štirih malih križark in dveh torpedniških flotilj v Severnem morju, je prišlo dne 24. t. m. dopoldne do boja z angleškimi bojnimi silami, ki so štejele 5 vojnih križark, več manjših križark in 26 torpednih rušilcev. Sovražnik je prekinil boj po treh

urah 70 morskimi milji zapadno-severozapadno od Helgolanda ter se je umaknil. Po dosedanem potopilo se je potopila na angleški strani ena vojna križarka, od naših ladij pa oklopna križarka „Blücher“. Vse ostale nemške vojne sile so se vrnile v пристanišča.

Angleška admiraliteta pa javlja dne 24. januarja: Danes jutraj je angleško brodovje obstoječe, iz oklopnih in lahkih križark, pod poveljstvom podadmirala Beattyja, in iz flotilje torpednih rušilcev, pod poveljstvom komodorja Dyrwigha, opazilo štiri nemške oklopne križarke, več lahkih križark in nekaj torpednih rušilcev, ki so pluli v zapadni smeri in ki so bili očividno na potu proti angleškemu obrežju. Sovražnik se je takoj okrenil, čim je zazrl naše ladje, toda naše brodovje ga je zasledovalo. Ob pol 10. dopoldne so se naše oklopne križarke: „Lion“, „Tiger“, „Princess Royal“, „New Zealand“ in „Indomitable“ zapletle v boj z nemškimi križarkami: „Derfflinger“, „Seydlitz“, „Moltke“ in „Blücher“. Zadnja ladja je že preje prišla v strelno daljavo ter bila potopljena. Dve drugi nemški oklopni križarki sta bili nevarno poškodovani, vendar pa sta lahko nadaljevali svojo pot in sta dospeli v kraj, kjer je nadaljno zasledovanje onemogočila prisotnost nemških podmorskih čolnov in min. Izmed angleških ladij se ni nobena potopila. Izgube na moštvu so lahke. „Lion“ ki je bila na čelu bojne črte, je imela samo 11 ranjenih, a nobenega mrtvega. Od posadke oklopne križarke „Blücher“, ki je štela 885 mož, je bilo rešenih 123 mož.

Nemška ladja potopljena.

Neka križarka je dne 6. januarja zapolnila aprovizacijsko in municijsko ladjo za nemške križarke ter jo potopila. Oficirji in moštvo so bili vjeti.

Angleške odredbe proti nemškemu izkrcanju.

Da se otežkoči eventualno izkrcanje nemških čet na angleških tleh, so, kakor poroča „Daily Chronicle“, napravili na vzhodni obali Anglije več milj dolgo ograjo iz bodeče žice. Položili so po kopnem tudi mine, ki se bodo, če stopijo nemški vojaki na ondodna polja razstrelile.

Nemško-ruska vojna.

Zavrtni ruski napadi pri Gambinnenu.

V vzhodni Prusiji artilerijski boj na fronti Lötzen vzhodno in severno od Gumbinnena. Nemški ogenj je prisilil sovražnika, da je izpraznil posamne pozicije jugovzhodno od Gumbinnena.

Severnovzhodno od Gumbinnena so Nemci odbili sovražne napade z velikimi izgubami za Ruse.

Srditi topovski boji.

Severnovzhodno od Gumbinnena so Rusi brezuspešno napadli nemške postojanke konjenice.

Na ostali fronti v vzhodni Prusiji so se vršili srditi artilerijski boji.

Manjši boji pri Wloclawku so bili za Nemce uspešni.

V Poljski, zapadno od Visle in vzhodno od Pilice se ni prigodilo ničesar pomembnega.

Turška proti tripelententi.

Maročani zavzeli Fez.

„Taswir-i Efkjar“ priobčuje tri pisma maročanskega poglavarja Abdula Malika, ki so došla iz Casablance. V pismu, datiranjem z 14. dnem decembra, piše Abdul Malik, ki se podpisuje Emir maročanski, da se mu je posrečilo po petnajstdnevnom boju, zavzeti Fez. Francozi so poskusili na begu, sežgati depoje živil in municije, kar pa se jim ni posrečilo, Maročani so dobili bogat plen. Čeprav so se morali bojevat proti Francozom v ravnini, so vendar njihove izgube neznatne, dočim so imeli Francozi 3500 mož mrtvih in vjetih in mnogo ranjenih.

Med zaplenjenim vojnimi materialom je mnogo strojnih pušk, devet topov, med temi trije velikega kalibra, vsi v dobrem stanju, razentega mnogo orožja in dva sanitetna oddelka. Prebivalstvo zopet zasedenih pokrajin se pridružuje vojnim četam, ki se bojujejo proti Abdulu Maliku. Po zavzetju Feza so prečitali v veliki mošeji na slavnosten način fetvo, v kateri se v imenu sultana — kalifa sklicuje sveta vojna. Abdul Malik je izjavil v navdušenem govoru, da imajo, ker je kalif oznanil sveto vojno, vsi verniki dolžnost, udeležiti se iste. Abdul Malik je pozval Maročane, naj se bojujejo, da zopet iztrgajo svojo deželo Francozom, ki so se iste na krivičen način polastili.

* * *

Razpožitje v Italiji.

Rimski „Popolo Romano“ poudarja, da je velika večina intelektualnih krogov in pa delavstva proti vojni. Hujskajoče časopisje ne bo ničesar doseglo.

V Milanu se je vršil v nedeljo kongres onih strank, ki se vnamajo za vojno. Bilo je zastopanih kakih 100 političnih organizacij. Delegati so sprejeli resolucijo, ki zahteva, da Italija javno in takoj odpove svojo zvezno pogodbo z Avstrijo in Nemčijo ter nastopi samostojno v koncertu evropskih velesil. Razni listi kritizirajo to resolucijo prav ostro.

Trojni sporazum na delu v Vatikanu.

Diplomacija tripleentente deluje na vse kriplice, da bi pripravila papeža do še ostrejšega protinemškega nastopa. Pomaga ji katoliško belgijsko časopisje, ki napada papeško stolico in njeno uradno glasilo „Osservatore Romano“, češ, da je Nemcem preveč prijazno. Glavni namen te kampanije je pridobiti italijanske klerikalce za vojno agitacijo v Italiji.

Homatije v Albaniji.

Albanski vstaši so zasedli Berat, Malacastra in Fieri. Pred Dračem je položaj neupremenjen.

Baje na željo prebivalstva je odredila grška vojna uprava v severnem Epiru splošno rekrutacijo ter sklicala štiri rezervne letnike po orožje. Ustanovitev posebne severoevropske divizije kot 15. grške divizije s sedežem v Korici je sklenjena stvar.

DNEVNE VESTI.

Vpoklicanje črnovojnikov. Na podstavi Najvišje zaukazane sklica cele c. kr. in kr. ogrske črne vojske se pozovejo na črnovojno službovanje z orožjem, ako se na prebiranju spoznajo, da so sposobni za to:

1. V letu 1891 rojeni črnovojni zavezanci, ki so bili na naboru ali na popreskušnji spoznani za „nesposobne za orožje“, ali so bili do 31. dne julija 1914. l. po vnovičnem zdravstvenem pregledu odpuščeni iz skupne vojske, vojne mornarice, deželne brambe ali orožništva;

2. v letih 1895 in 1896 rojeni črnovojni zavezanci, in

3. tisti, v letih 1878, 1879, 1880 in 1881 rojeni črnovojni zavezanci, ki so — ne da bi bili prej o avstrijsko-ogrski monarhiji zavezani vojni dolžnosti — dosegli avstrijsko ali ogrsko državljanstvo šele po 31. dnevu decembra tistega leta, v katerem so dovršili 33. leto starosti, in jim, ne kraté njihove črnovojne dolžnosti, ni bilo treba priti na nabor.

Na prebiranje šo dolžni priti: a) Tisti, ki opravljajo že sedaj — tudi brez orožja — in sicer vsaj od 10. dne januarja 1915. l., pri črni vojski zvezanih korporacijah, pa od 26. dne oktobra 1914. l., črnovojno službo, ali sicer aktivno vojaško službo, dokler so v tem razmerju;

b) zdravniki (doktorji medicine);

c) vojaški gazisti v pokoju in razmerju izven službe, potem vsi, ki so služili pri vojaki in uživajo državno preskrbo;

d) osebe, ki nimajo ene noge ali ene roke, ki so slepe na obeh očeh, ki so gluhotne, bebasto in sodno proglašene za blazne, umobolne ali slaboumne, ako se ne itak že doslej izreklo, da so oproščene črnovojne službe, nadalje drugi bolniki na umu in taki, ki imajo božjast, vsi ti, ako je na prebiranju predložen zadeven dokaz.

Komisije bodo uradovale v času od 10. dne februarja do 3. dne aprila 1915. l.

Kraj, dan in ura uradovanja se razglasi s posebno objavo.

Vsi, zgoraj pod 3 oznamenjeni črnovojni zavezanci, potem tisti črnovojni zavezanci, ki bivajo v drugem političnem okraju, ne v okraju svoje domovinske občine, končno morda v posebni objavi sicer še oznamenjeni črnovojni zavezanci, se morajo na vsak način, in sicer v času do konca januarja 1915. l., zglašiti na občinskem uradu (na magistratu) občine svojega bivališča s svojimi listinami.

Črnovojno izkaznico je treba skrbno hraniti in jo prnesti seboj na prebiranje.

Vsem županstvom. C. kr. ministrtvo notranjih stvari je z ukazom z dne 14. januarja t. l. št. 12500 javilo. Kakor je bilo pričakovati, so se po ustanovitvi gospodarskih deželnih, okrajnih in občinskih pomožnih pisarn za zadeve vpoklicanih pripetili slučajji, v katerih se niso vpoklicani samci, marveč tudi njih svojci obrnili na različne pomožne pisarne radi zadnj vpoklicanega, katere je bilo radi vpoklica ali pa šele po izvršenem vpoklicu hranitelja rodbine uravnati. Ker zamore biti po sedanjih merodajnih določbah le vloga, v kateri izrazi vpoklicani svoje želje, in ki dospe potom vojaških poveljstev na deželno vojno pomožno pisarno podlaga uradnemu postopanju pomožne pisarne, bi se morale zavriniti vse pri gospodarskih pomožnih pisarnah podane prošnje rodbinskih članov vpoklicanega za rešitev važnih zadev, ali bi pa moral vpoklicani šele pisмено izraziti svoje želje. Ker bi bilo to v slučajjih, v katerih gre za vitalne koristi vpoklicanega, deloma neupravičeno, deloma bi imela pa taka zakasnitev rešitve lahko za posledico obžalovanja vredno go-

spodarsko škodo vpoklicanega, se je po odloku gospoda ministra notranjih zadev izza zadnjih dni delokrog gospodarskih pomožnih pisarn razširil, da se istih lahko poslužujejo pri rešitvi važnih zadev vpoklicanega neposredno tudi njegovi rodbinski udje. Gospodarske pomožne pisarne bodo torej v bodoče sprejemale tudi prošnje svojcev vpoklicanih. „Svojcem“ je smatrati v tem oziru v § 2., zak. z dne 26. decembra 1912. drž. zak. št. 237. našete osebe. Gospodarske pomožne pisarne bodo pri vložitvi prošnje svojcev vpoklicanih pred vsem imele ugotoviti, ako se nanaša prošnja na zadevo, katere rešitev je resnično v korist vpoklicanega samega ali pa le v prid svojcev vpoklicanega (n. pr. žena vpoklicanega, ki vodi samostojno obrt). V prvem slučaju bode ravnati z zadevo tako, kakor da bi vpoklicani pismeno izrazil željo potom vojaških poveljstev. V drugem slučaju se z ozirom na to, da zamorejo dotični svojci vsak čas tudi brez pomoči pomožne pisarne dobiti primerno zastopstvo pravoveljavnim pooblastilom, ne bode poverilo članu pomožne pisarne rešitev dotične zadeve, marveč se bode omejilo delovanje pomožne pisarne pri takih zgol na korist svojcev podanih prošnjah na to, da se dajo nasveti in podučila. V takih slučajjih seveda tudi ne pridejo v poštev kolkovne in pristojbinske ugodnosti. Neka gospodarska pomožna deželna pisarna je opozorila na to, da poštni odn. finančni uradi ne izročajo na vpoklicanega naslovljenih denarnih in vrednostnih pošiljatev rodbinskim članom, ako si poklicani ni postavil pooblaščenca za prejemanje denarja. To postopanje, ki se sicer vjema z obstoječimi predpisi o izročevanju denarja, bi pod sedanjimi okoliščinami lahko zelo ugodno vplivalo na gospodarski položaj zaostalih rodbinskih udov. Zlasti se je to opazilo pri rodbinah obrtnikov, trgovcev, kmetovalcev in sličnih. Da se rodbinam vpoklicanih tudi v tem oziru po možnosti opomore, je pravosodno, finančno in trgovsko ministrtvo odgovorno odredilo, da se naj gospodarske pomožne pisarne pečajo tudi s takimi slučajji. Oblastva in uradi, kateri imajo dostavljati na vpoklicanega naslovljeno denarno in vrednostno pošiljatev, bodo svoje dotičnega vpoklicanega podučili, da morajo pri pristojni gospodarski pomožni pisarni, odn. ako te ni, neposredno na pristojnem okr. sodišču zaprositi, da se za vpoklicanega sodno postavi oskrbnik. S tako prošnjo bode postopati tako, kakor z vlogo, v kateri bi poklicani to želel. To se daje vsled odloka c. kr. deželnega predsedstva z dne 22. januarja 1915 št. 370/mob. v vednost z naročilom, obvestiti gospodarsko pomožno pisarno tamkajšne občine (v to svrhu pridjan je prepis) in pa prizadete kroge.

Razglas. C. kr. železniško ministrtvo je do nadaljnega dovolilo, da se sme premog, ki ga zasebniki brezplačno prepuste občé koristnim prehranjevalnim zavodom, zavetiščem beguncev iz Galicije in Bukovine ali za drugačne vojne oskrbovalne svrhe, po progah c. kr. avstrijskih državnih in od države obratovanih zasebnih železnicah kot vozno blago voznine prosto prevažati. Ta ugodnost se lahko pod naslednjimi pogoji že od oddajne postaje uporabljajo: 1. Navedbi vsebine v voznih listih mora že pri oddaji biti dodani pristavek „Darilo za vojne oskrbovalne namene“, 2. Pošiljatve se morajo oddati s predkazanimi pristojbinami (voznino plača prejemnik). 3. Predplačila in povzetja se pošiljatkam ne smejo naložiti. 4. Pred oddajo voznega lista in izročitvijo blaga v prejemni postaji mora prejemnik predložiti železnici potrdilo pristojne politične okrajne oblasti ali pristojnega županstva o brezplačni namembi pošiljatve občekoristnim vojnim oskrbovalnim svrhom in mora vrhutega pri prejemni postaji dokazati brezplačno namembo s kakim tozadevnim dopisom darovalca ali na drug način. Ako se pogoji pod 1. do 3. niso izpolnili, zamore se to ugodnost doseči v povračevalnem potu tako, da vložni prejemnik prošnjo za povračilo voznine ob privitku pod t. 4. predpisanih potrdil in dokazil tekem 3 mesecev po prejemu pošiljatve pri ravnateljstvu, ki je predpostavljeno prejemni postaji.

Razglas. C. kr. vojaško poveljstvo v Gradcu I. je z odločbo z dne 22. januarja 1915. št. 4843. ukrenilo, da morajo oni črnovojniki rojstnih letnikov 1887, do 1890, ki so bili vpoklicani za dan 16. januarja 1915. a se jim je dovolilo počakati še na svojih službenih mestih dokler se ne rešijo podane prošnje za oprostitev od črnovojniške službe, brezpogojno 1. februarja t. l. odriniti v vojake, ne glede na to, se je li prošnja za oprostitev rešila ali ne. Nadalje je omenjeno vojaško poveljstvo zaradi črnovojnikov letnikov 1886—1878, kojim je odriniti 1. februarja, odnosno 15. februarja, t. l. določilo, da se dovolji ne glede na rešitev podanih prošenj za oprostitev od črnovojniške službe, letnikom 1886, 1885 in 1884 odlog do 15. februarja, letnikom 1883 do 1878 pa do 1. marca t. l. Preko tega roka se pod nobenim pogojem ne sme čakati na rešitev podanih prošenj za oprostitev od vojne službe. To se daje vsled ukaza c. kr. deželnega predsedništva z dne 25. januarja 1915 št. 543. Mob. v vednost,

Razglas. Ker se slučajji v vedno večji meri množe, da črnovojniki, ki so bili pri prebiranju

za črnovojno službo z orožjem sposobni spoznani in ki so že odšli 16. januarja ali odidejo dne 1. februarja 1915 k vojakom, prosijo, da bi bili kot posestniki ali vzdrževalci rodbin oproščeni od vojaške službe, se daje na znanje, da se o takih prošnjah o sedanjih razmerah ne more razpravljati, toraj so te prošnje brezuspešne ter jih ni treba vlagati.

Obrtna zadruga v Kranju priredi v četrtek, dne 11. februarja t. l. ob 8. uri zjutraj v zadrugi pisarni preizkušnje obrtnih vajevcev in vajenk. Vajenci in vajenke, ki so učno dobo dopolnili, naj vložijo pismente prošnje najkasneje do 5. februarja t. l. na obrtno zadrugo v Kranju. Ravnotako priglase naj se k preizkušnji vajenci, rojeni v letih 1896 in 1895, katere bode načelnitvo po možnosti oprostilo. Oprostina znaša 6 kron.

Uspeh vojnega posojila. Celokupna vsota subskripcij na avstrijsko vojno posojilo znaša 2 milijardi 135 milijonov 527.300 kron, na ogrsko vojno posojilo pa 1 milijardo 170 milijonov kron.

Umrli je v Železnikih na Gorenjskem gosp. Leopold Globočnik. Bodi blagemu pokojniku ohranjen blag spomin, robini pa iskreno sožalje.

Bivši bosanski dež. poslanec aretiran. „Grazer Volksblatt“ poroča iz Banje Luke, da je bil bivši bosansko-hercegovski dež. poslanec inž. dr. Jovo Simić, ki jo bil pred leti zaposlen pri stavbi savskega mostu v Kranju, aretiran. Izročili so ga okrožnemu sodišču.

Kriza v skupnem finančnem ministrtvu. Odstop ministra vit. Bilinskega je gotova stvar. Kandidatura bivšega ministrskega predsednika Körberja, pa nima nikakih izgledov. V političnih krogih se imenujejo kot najresnejši kandidati za nasledništvo: tržaški princ Hohenlohe, bivši štaterski namestnik in trgovinski minister markiz Baquhem ter bivši ministrski predsednik baron Beck. Smatra se, da pride že prihodnje dni do rešitve krize.

ZADJNE VESTI.

Toronya in Vyszkwow v naših rokah.

Sedaj smo očistili od sovražnika tudi dolino reke Nagy Ag. Sovražnik, ki je prodrl z močnimi četami do okolice severno od Ökörmezö, je moral čeraj zapustiti svoje zadnje dobro utrjene pozicije. Zavzeli smo Toronyo, dosegli na zasledovanju Vyszkwow, kjer se je znova pričel boj proti sovražnim zadnjim četam.

Na višinah severno od Vezerszallasa in pri Volosocu so Rusi z dobljenimi ojačenji znova poskusili, da bi zopet pridobili svojo izgubljeno glavno pozicijo. Bili so odbiti in so pri tem izgubili 700 vjetnikov in 5 strojnih pušk.

Rusi kmalu izpraznijo Lvov?

V Lvovu izhajajoči list „Prikarpatski Russ“ piše v številki z dne 15. t. m.: Mogoče je, da bodo morali Rusi v kratkem zapustiti Lvov. To se pa ne bo zgodilo za trajno, Rusi bodo zopet prišli, Avstrijci naj se nikar prezgodaj ne veselé.

* * *

1500 Francozov mrtvih in 1100 vjetih.

Na flandrijskem obrežju je sovražna artilerija obstreljevala kraje Middelkerke in Stype. Na hribih pri Craonne smo rovažniku iztrgali od strelskega jarka nadaljnih 500 metrov, ki na vzhodu meje na predčerašnjim zavzetih pozicijo. Francoske napade so Nemci brez truda zavrtili. Sovražnik je imel v bojih od 25. do 27. t. m. težke izgube.

Nad 1500 mrtvih Francozov je ležalo na bojišču; naše čete so vjele — inkluzivno z vjetniki, o katerih smo poročali 27. t. m. — 1100 Francozov.

V Vogezih smo odbili v okolici Senoena in Pan de Sapta s težkimi izgubami za sovražnika več francoskih napadov.

Vjeli smo enega častnika in 50 mož. Naše izgube so čisto majhne.

Nemci zavzeli važna francoska oporišča.

Pri Cuinchyiu jugozapadno od La Bassée je poskusil sovražnik, da bi zopet osvojil pozicijo, ki so mu jo Nemci vzeli dne 25. t. m. Trud je bil zaman.

Boji na višinah pri Craonne so imeli popoln uspeh. Vrgli so Francoze iz njihove višinske pozicije zapadno od Le Creute in vzhodno od Aurbise ter jih potisnili na južni obronek pogorja.

Saksonske čete so v naskoku zavzele več oporišč v širini 1400 metrov, vjele 865 neranjenih Francozov, ter uplenile 8 strojnih pušk, 1 pionirski depot in mnogo drugega materijala.

Jugovzhodno od St. Mihiela so čete zavzele neko francosko oporišče. Francoski protinapad je ostal brezuspešen.

Razširjajte naš list.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzhaecker

konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovžu, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah dopoldne na razpolago.

**Spominjajte se
Rdečega križa**

! Nevestam!

**Naistarejša
trgovina**

Ferd. Sajovic

v Kranju
(poprej J. C. Pleiweiss)

! Ženinom!

2 52-5

priporoča za

svojo bogato zalogo

modnega blaga, sukna za ženske obleke, barhenda za bluze in obleke, ševijotov, kamgarnov in lodnov, plptna za rjuhe, cvilha za žimnice, satenastih in pisanih posteljnih odej, kakor tudi vsega drugega **manufakturnega blaga**. Volneni robci, pleti, ogrinjalke in pleteni robci najnovjših vzorcev in najboljše kakovosti. **Srajce, jopice in hlače za ženske, moške in otroke.**

Svilnati robci najnovjših vzorcev.

6 52-5

Najbolje in najceneje se kupi pri tvrdki

RUDOLF RUS

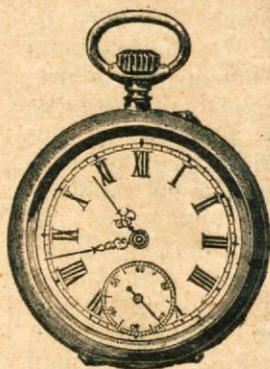
v Kranju (poleg lekarne)

Ustanovljeno leta 1885

Prva in največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

Ceniki zastonj in poštne prosti.

Strogo solidna in poštena postrežba.

Suhe gobe

in druge deželne pridelke v vsaki množini po najvišjih dnevnih cenah kupuje

M. RANT, KRANJ

trgovina mešanega blaga in deželnih pridelkov

Trbovelski in češki premog.

Restavracija pri kolodvoru

priporoča dobro kuhinjo, pristna vina, češko budjeviško pivo. Lep senčnat vrt.

5 52-5

Najbolj varno naložen denar v vsem
političnem kranjskem okraju!

1 12-2

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
352.000 kron!**

Hranilnica posoja na zemljišča po 5 1/2% na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1913. je bilo stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 442 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam nad 4 milijone kron.

4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev, ter župnišča cerkveni denar.

Ta najstarejši denarni zavod v **Kranju**

uraduje na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne.